

Vastine kohta 1.1. lisättävät tutkinnot

KEHITYSVAMMA-ALAN AMMATTITUTKINTO

PERUSTELUT

Oppilaitokselle on muodostunut hyvät ja toimivat yhteistyökäytännöt alueen kehitysvamma-alan toimijoiden kanssa. Vantaan ammattiopisto Variassa on järjestetty lähihoitajakoulutusta laajamittaisesti tutkinnon alusta asti. Osaamisalana on toteutettu Vammaistyön osaamisalaa varsinkin viime vuosina. Useat lähihoitajaopiskelijat ovat opiskelunsa aikana työssäoppimisjaksolla kehitysvamma-alan toimintaympäristöissä.

Varia tekee tiivistä yhteistyötä Vantaan kaupungin vanhus- ja vammaispalveluiden kanssa. Toimintayksikön johdon kanssa on säännönmukaisia yhteisiä tapaamisia. Yhdessä kehitetään työssäoppimisen toimintatapoja ja henkilöstön koulutusta. Yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa on myös paljon yhteistyötä, mm. Eteva, Rinnekoti-Säätiö, Palvelukoti Vantaan Kerttuli ja alueen erityisoppilaitokset.

Alueen toimijoilla on ollut vaikeuksia löytää työntekijöitä, joilla on riittävä osaaminen juuri kehitysvamma-alasta. Tarjoamalla tätä tutkintoa vastaamme työelämän tarpeeseen ja voimme tarjota toimijoille myös tutkintoa tai tutkinnon osia henkilöstökoulutuksena. Myös oppilaitoksemme lähihoitajaopiskelijat voivat valita kehitysvamma-alan ammattitutkinnosta jonkin tutkinnon osan osaksi tutkintoaan.

Oppilaitoksella on kokemusta sosiaali- ja terveysalan toimintakentän ammattitutkinnoista. Olemme järjestäneet koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ammattitutkintoon ja vanhustyön erikoisammattitutkintoon johtavaa valmistavaa koulututusta ja järjestäneet tutkintotilaisuuksia.

Oppilaitoksessa on hyvät resurssit järjestää koulutusta. Opettajilla on koulutusta ja työkokemusta vammaistyön osaamiskentältä. Oppilaitoksella on myös päteviä opettajia luovien toimintojen kuten musiikin, kuvataiteen ja liikunnan opetukseen. Koulutustilat ovat ajanmukaiset ja toimivat. Monipuolisia työssäoppimispaikkoja ja sopivia näyttöympäristöjä on alueella laajasti tarjolla.

Suunnitelma osaamisen arvioinnin toteuttamisesta

HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Tutkintokoulutuksen opiskelijan lähtötilanteen kartoitus

Kehitysvamma-alan ammattitutkinnon suorittajaksi hakeminen käynnistyy täyttämällä Varian nettisivujen kautta sähköinen hakulomake. Jokainen tutkinnon suorittajaksi hakeva haastatellaan henkilökohtaisesti. Haastattelijana toimivat vastuuopettaja ja opinto-ohjaaja. Haastattelun tarkoituksena on selvittää hakijan taustat ja tämän hetkinen tilanne ja hänen aiemmin hankkima ja osoittama osaaminen. Haastattelun yhteydessä selvitetään myös hakijan taloudelliset edellytykset suorittaa tutkinto tai tutkinnon osa. Hänen kanssaan käydään läpi tutkinnon sisältö ja tarvittavan ammattitaidon hankkimiseksi järjestettävän koulutuksen järjestämisuodot sekä niihin liittyvät kustannukset ja taloudelliset tukimuodot. Hakijan lähtötilanteen selvittämisessä ollaan tarvittaessa yhteydessä hakijan työpaikkaan ja tehdään yhteistyötä muiden Varian asiantuntijoiden ja koulutuksen hankkijan kanssa.

Tutkinnon soveltuvuuden arviointi

Hakijan soveltuvuus kehitysvamma-alan ammattitutkintoon tai tutkinnon osaan selvitetään haastattelun yhteydessä. Hakijan osaamista verrataan kehitysvamma-alan ammattitutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin ja arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. Osaan.fi -kartoitusta hyödynnetään tarvittaessa tutkinnon suorittajaksi hakijan sen hetkisen osaamisen kartoittamisessa ja tutkinnon suorittamiseen orientoitumisessa. Tutkinnon ja tutkinnon osien soveltuvuus perustuu hakijan tunnistettuun osaamiseen sekä hänen omaan kokemukseensa ja käsityksiinsä alan työtehtävistä ja omasta ammattitaidostaan. Hakeutumisvaiheessa voidaan pyytää lausuntoa myös työpaikan edustajalta.

Mikäli hakemisvaiheessa todetaan, ettei tutkinto ole hakijalle oikea tai hänelle suoritettavaksi sopiva tai hänellä ei ole tutkinnon tai tutkinnon osan suorittamiseen soveltuvaa työympäristöä, hänet ohjataan tilanteen mukaan hakeutumaan toisen koulutuksen järjestäjän järjestämään koulutukseen taikka tarvittaessa muun tarkoituksenmukaisen palvelun piiriin.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tutkintokoulutuksen opiskelijaksi valitun aiemmin hankkima ja osoittama osaaminen selvitetään hänen esittämiensä asiakirjojen (todistukset jne.) ja muun selvityksen perusteella. Aiemmin hankitun ja osoitetun osaamisen arvioinnissa voidaan käyttää luotettavien dokumenttien lisäksi haastatteluja, havainnointia käytännön työtehtävissä, erilaisia osaamiskartoituksia, työnäytteitä, asiakaspalautteita ja työnantajan lausuntoja. Opiskelijan aiemmin hankkiman osaamisen tunnustamisperiaatteet ovat seuraavat:

- Jos opiskelija on suorittanut kehitysvamma-alan ammattitutkinnon osan/osia voimassa olevilla tutkinnon perusteilla, liitetään se/ne osaksi kehitysvamma-alan ammattitutkintoa.
- Jos opiskelijan osaaminen vastaa kehitysvamma-alan ammattitutkinnon perusteissa määriteltyä osaamista, arvioivat Varian nimeämät arvioijat (TA tai TT ja OPE) onko opiskelijan todennettu osaaminen ajantasaista ja miltä osin se vastaa kehitysvamma-alan ammattitutkinnon osia. Niiltä osin kuin todennettu osaaminen vastaa kehitysvamma-alan ammattitutkinnon osia, tulee arvioijien tunnustaa osaaminen.
- Tutkintokoulutuksen opiskelija osoittaa osaamisensa vain siltä osin, kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu.

Ohjauksen ja tuen tarpeen selvittäminen

Opinto-ohjaaja ja vastuuopettaja arvioivat opiskelijan ohjauksen ja tukitoimien tarpeen aiemmin kuvatuilla lähtötilanteen arvioinnin menetelmillä. Tutkintokoulutuksen opiskelijan elämäntilannetta ja opiskelumotivaatioon vaikuttavia tekijöitä käydään myös läpi ohjauskeskusteluissa. Ohjauksen ja tukitoimien tarpeen arvioinnissa korostuvat opiskelijan oma arvio ohjauksen ja tukitoimien tarpeesta. Ohjauksen ja tukitoimien tarpeen selvittämisessä ollaan tarvittaessa myös yhteydessä hakijan työnantajaan.

Erityisen tuen tarpeen selvittäminen

Opiskelijan mahdollisten erityisen tuen tarpeiden selvittäminen ja arviointi perustuvat pääosin hänen omaan arvioonsa. Erityistarpeiden selvittelyssä hyödynnetään myös Varian erityisopettajia, jotka arvioivat oppimistyyliä, lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksia ja matematiikan oppimisvalmiuksia sekä antavat tukea ja ohjausta opiskelijalle sekä Varian henkilöstölle käytännön järjestelyissä. Erityistarpeet huomioidaan, jotta tutkinnon suorittaminen mahdollistuu ja opiskelija kykenee osoittamaan tutkinnon perusteissa vaadittavan osaamisen.

Henkilökohtaistamisen dokumentointi

Henkilökohtaistaminen dokumentoidaan Variassa yhteisesti käytössä olevaan henkilökohtaistamisen osaamisen kehittämissuunnitelmaan. Asiakirjaan kirjataan seuraavat tiedot:

1) Suoritettava tutkinto tai valmentava koulutus taikka ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu muu ammatillinen koulutus, noudatettavat tutkinnon tai koulutuksen perusteet, mahdollinen suoritettava osaamisala sekä suoritettavat tutkinnon tai koulutuksen osat

- 2) Tiedot niistä tutkinnon osista, yhteisten tutkinnon osien osa-alueista tai muista toimivaltaisen viranomaisen arvioimista ja todentamista opinnoista, jotka on sisällytetty osaksi opiskelijan tutkintoa osaamisen tunnustamisen perusteella
- 3) Tiedot niistä tutkinnon osista, yhteisten tutkinnon osien osa-alueista tai muista toimivaltaisen viranomaisen arvioimista ja todentamista opinnoista, jotka on toimitettu Varian nimeämille osaamisen arvioijille osaamisen tunnustamista varten
- 4) Muu kuin 2 ja 3 kohtaan sisältyvä opiskelijan aiemmin hankkima ja osoittama osaaminen, joka liittyy suoritettavaan tutkintoon tai valmentavaan koulutukseen
- 5) Mahdollinen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 66 §:n mukainen ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen
- 6) Tutkintokoulutuksen ja muun tarvittavan ammattitaidon hankkimisen tarve
- 7) Opiskelijan mahdollisesti tarvitsema ohjaus ja tuki
- 8) Opiskelijalle mahdollisesti tarjottavan erityisen tuen sisältö
- 9) Opiskelijalle tarvittaessa järjestettävät opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot
- 10) Näyttöjen ajankohdat ja sisällöt, näyttöympäristöt sekä näytön järjestäjä
- 11) Vastaavat tiedot muusta osaamisen osoittamisesta sekä erityistä tukea saavan opiskelijan osalta osaamisen arvioinnin mukauttaminen ja yksilöllinen osaamisen arviointi
- 12) Osaamisen arvioijat
- 13) Opiskelijalle laadittava urasuunnitelma.

Jos opiskelija osallistuu tutkintokoulutukseen tai muuhun tarvittavan osaamisen hankkimiseen, henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkitään asiakirjaan lisäksi:

- 1) Tutkintokoulutuksen tai muun tarvittavan osaamisen hankkimisen tavoitteet, sisällöt, opetus ja muut osaamisen hankkimisen tavat ja ajoittuminen
- 2) Mahdolliset erityisen tuen tarpeen mukaiset toimenpiteet tutkintokoulutuksen tai muun tarvittavan osaamisen hankkimisen aikana.

Jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimukseen tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena, henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan merkitään lisäksi:

- 1) Opiskelijan vastuullinen työpaikkaohjaaja ja koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja tai perustellusta syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja
- 2) Työpaikkaohjaajan ja opettajan tai muun koulutuksen järjestäjän edustajan lisäksi oppisopimuskoulutusta hankkineen koulutuksen järjestäjän edustaja, jos tutkinto suoritetaan oppisopimuskoulutuksena
- 3) Keskeiset työtehtävät työpaikalla tutkinnon perusteiden ja henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisen osaamisen hankkimiseksi
- 4) Koulutussopimukseen perustuvassa koulutuksessa työpaikalla järjestettävän osaamisen hankkimisen ajoittuminen

5) Oppisopimuskoulutuksessa osaamisen hankkimisen ajoittuminen Varian osoittamissa muissa oppimisympäristöissä tapahtuvan osaamisen hankkimisen sekä työ- paikalla järjestettävän osaamisen hankkimisen osalta.

Kohdassa 1-7 tarkoitetut tiedot tulee olla merkittynä henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa suunnitelmaa hyväksyessä. Jos opiskelijan osaamisen hankkiminen järjestetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä oppisopimukseen tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena, tulee henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa olla suunnitelmaa hyväksyessä 1-5 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma tallennetaan Fronter-oppimisalustalle. Asiakirjan allekirjoittavat tutkinnon suorittaja ja Varian edustajana sekä oppisopimuskoulutuksessa myös tutkinnon suorittajan työnantaja. Asiakirjaa päivitetään tarvittaessa, esim. jos tutkinnon suorittaminen keskeytyy väliaikaisesti, opiskelija vaihtaa aiemmin valitsemiaan tutkinnon osia tai tutkinnon suorittajan työpaikka vaihtuu.

OSAAMISEN OSOITTAMINEN

Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Tutkintokoulutuksen opiskelija suunnittelee tutkinnon perusteiden mukaiset näyttöjen sisällöt yhdessä työpaikan edustajan kanssa. Tutkintovastaava ja vastuukouluttaja ohjaavat opiskelijaa näyttöjen suunnittelussa. Näyttö voidaan järjestää kuitenkin vasta sitten, kun opiskelijalla todetaan olevan riittävät valmiudet ko. osaamisen osoittamiseen.

Opiskelijan lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyvät vaikeudet otetaan huomioon näyttöjä suunniteltaessa niin, että tutkinnon perusteissa vaadittava ammattitaito on mahdollista osoittaa näistä vaikeuksista huolimatta. Käytettyjä erityistoimenpiteitä tutkinnoissa ovat mm.

- selkokielisten ohjeiden antaminen,
- ohjeiden lukeminen ääneen ja niiden pilkkominen ja kertaaminen useaan kertaan,
- lähes kaiken toiminnan havainnollistaminen käytännössä,
- pidemmän vastausajan varaaminen,
- opiskelija sanelee suunnitelmansa / kuvaa työprosessinsa nauhurille, jos hän ei pysty kirjoittamaan sitä (annetaan mahdollisuus selostamiseen, jos kirjoittaminen tuottaa vaikeuksia),
- tutkintosuorituksen tauottaminen tai muu mahdollinen rytmittäminen tarkoituksenmukaisesti, jos opiskelija esimerkiksi jännittää huomattavan paljon.

Näytön vastuuhenkilö ohjaa arvioijia huomioimaan opiskelijan erityistarpeet. Arvioijille kerrotaan edellä luetelluista tukitoimenpiteistä tutkinnon suorittajan luvalla ja heitä ohjataan niiden käyttämiseen.

Kehitysvamma-alan ammattitutkinnon osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen dokumentoidaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ja suunnitelman liitteeksi tulevaan tutkinnon osittain täytettävään henkilökohtaiseen tutkintosuunnitelmaan. Tähän henkilökohtaiseen tutkintosuunnitelmaan opiskelija kirjaa tutkinnon osan näyttöympäristön, näyttöjen sisällöt ja ajankohdat, arvioijat ja näyttöjä täydentävän kirjallisen ym. arviointiaineiston. Suunnitelman allekirjoittavat Varian edustaja ja opiskelija. Henkilökohtaistamista koskevat asiakirjat säilytetään sähköisessä muodossa Fronter -oppimisympäristössä.

Näyttöympäristöt

Oppilatos on tehnyt puitesopimukset alueen kehitysvamma-alan toimijoiden kanssa. Puitesopimus määrittää ehdot, joilla työssäoppiminen ja näyttöjen arviointi työpaikalla järjestetään. Ennen puitesopimuksen solmimista opetusalan edustaja käy tutustumiskäynnillä työyhteisössä ja käy yhdessä työpaikan edustajan kanssa läpi niiden tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, joita työpaikalla on tarkoitus osoittaa. Työpaikan tulee olla tutkinnon perusteissa kuvattu riittävän suuri työpaikka, jossa tulee olla sosiaali- ja terveys- tai kasvatusalan koulutuksen saanut henkilökunta. Työpaikalla tulee olla mahdollisuus tekemällä osoittaa ammattitaitovaatimukset kattavasti.

Näyttöjen sisältö

Kaikissa tutkinnon osissa työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä. Kaikissa tutkinnon osissa näyttöä voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa Vantaan ammattiopiston Varian osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu

Ammatillinen toiminta kehitysvamma-alalla

Opiskelija työskentelee kehitysvammatyön eettisen arvoperustan mukaisesti, ja hän perustelee toimintaansa kehitysvamma-alan työtä ohjaavien toimintaperiaatteiden, säädösten ja lakien mukaisesti. Opiskelijan työskentelyssä tulee esille tieto kehitysvammaisuudesta ja sen vaikutuksista kehitysvammaisen henkilön arjessa selviytymiseen ja toimintakykyyn. Opiskelija toimii yksilökeskeistä toimintatapaa noudattaen.

Toimintakyvyn ja oppimisen tukeminen

Opiskelijan työskentelyssä tulevat esille tieto ja käytännön osaaminen kehitysvammaisen henkilön itsenäisen suoriutumisen ja toimintakyvyn havainnoinnista, tukemisesta ja arvioinnista. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että tutkinnon suorittajan työskentelyssä lähtökohtana ovat kehitysvammaisen henkilön omat tarpeet, toiveet, valinnat ja toimintakyky.

Vuorovaikutus ja kommunikointi

Opiskelijan työskentelyssä tulee esille osaaminen kehitysvammaisen henkilön yksilöllisen vuorovaikutuksen ja kommunikoinnin edistämisestä ja tukemisesta. Näytössä opiskelija käyttää tarkoituksenmukaisia menetelmiä kehitysvammaisen henkilön yksilöllisen vuorovaikutuksen ja kommunikaation tukena. Osaamisen osoittamisessa on keskeistä osallisuus- ja kansalaisuusajattelun ymmärtäminen ja sen näkyminen työskentelyssä.

Yhteistyö perheen ja läheisten kanssa

Opiskelijan työskentelyssä tulee esille yhteistyötaidot perheen ja moniammatillisen työryhmän kanssa. Opiskelija osaa tukea yksilöllisesti perhettä ja perheen kehitysvammaista jäsentä palvelujärjestelmää tarkoituksenmukaisesti hyödyntäen. Osaamisen osoittamisessa on keskeistä kehitysvammaisen henkilön ja hänen perheensä kunnioittava ja arvostava kohtaaminen ja ohjaus perheen tarpeista lähtien.

Sosiokulttuurinen työ kehitysvamma-alalla

Opiskelijan työskentelyssä tulee esille sosiokulttuurisen työskentelytavan toteuttaminen kehitysvamma-alalla. Opiskelija luo ympäristön, jossa kehitysvammaisella henkilöllä on mahdollisuus yksin tai ryhmän jäsenenä taiteellisiin ja luoviin peruskokemuksiin. Osaamisen osoittamisessa on keskeistä kehitysvammaisten ihmisten kanssa yhdessä tekeminen sekä heidän innostamisensa luovaan toimintaan ja yhteisöllisiin taide- ja kulttuurikokemuksiin.

Osaamisen arvioijien valinta

Osaamisen arvioijina toimivat Varian nimeämät arvioijat, jotka edustavat työnantajia tai työntekijöitä ja opetusalaa (TA tai TT ja OPE). Itsenäinen ammatinharjoittaja edustaa tehtäviensä mukaan joko TA- tai TT-roolia. Arvioijiksi valittavalla henkilöllä tulee olla riittävä alan osaaminen, riittävä perehtyneisyys osaamisen arviointiin ja hänen on tunnettava hyvin kehitysvamma-alan ammattitutkinnon perusteet.

Arvioijia valittaessa kiinnitetään huomiota esteellisyyskysymyksiin. Tutkintovastaava selvittää arvioijien mahdollisen esteellisuuden hallintolain ja muiden ohjeistusten mukaan jo työ- tai työssäoppimispaikan soveltuvuutta arvioitaessa ja heti tutkinnon suorittamisprosessin alussa, jotta voidaan varmistaa oikeudenmukainen arviointi. Esteellisyys voi olla kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun arvioija on osallistunut keskeisesti tutkintokoulutuksen opetukseen tai tutkinnon suorittajan ohjaamiseen työpaikalla. Lisäksi esimerkiksi läheinen sukulaisuussuhde muodostaa esteen tutkintosuorituksen ammattitaidon arviointiin. Mikäli suunnitelmissa arvioijaksi kaavailtu henkilö todetaan esteelliseksi, pyritään hänen tilalleen löytämään kohtuujassa uusi arvioija, joka ei ole esteellinen arvioimaan tutkinnon suorittajaa.

Arviointitehtävään perehdyttäminen ja arvioijien ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen

Tutkintovastaava vastaa arvioijien perehdyttämisestä ja arvioijien arviointiosaamisen ylläpidosta. Arvioijille järjestetään yhteisiä arvioijakoulutuksia ja heidät perehdytetään arviointityöhön henkilökohtaisesti.

Arvioijat perehdytetään

- tutkintojärjestelmään,
- arvioijien ja muiden tutkintojärjestelmän osapuolten tehtäviin,
- kehitysvamma-alan ammattitutkinnon perusteisiin sekä tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin ja arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin,
- henkilökohtaisen tutkintosuunnitelman laatimiseen ja toteuttamiseen,
- osaamisen arviointiprosessiin ja osaamisen arviointiin käytännössä.

Yksittäisen näytön arvioijat tutkintosuoritusten arviointiin perehdyttävät tutkintovastaava ja tutkinnon osan OPE-arvioija. Arvioijat perehdytetään yksittäisten näyttöjen arviointiin arvioijakoulutuksessa, mahdollisissa arvioijaryhmän yhteispalaverissa, henkilökohtaisten tapaamisten yhteydessä (esim. työpaikkakäynnit), sähköisen oppimisympäristön välityksellä sekä puhelimitse ja sähköpostitse. Arvioijat saavat perehdytysmateriaalia ja heille toimitetaan ennen näyttöä opiskelijan laatima henkilökohtainen tutkintosuunnitelma ja tutkinnon osan arviointilomake, tutkintosuoritusten arvioinnit sekä opiskelijan kirjalliset ja muut näyttöä täydentävät dokumentit.

Arvioijien arviointitaidon ajantasaisuus tarkistetaan ennen arviointityöhön ryhtymistä yleensä keskustelemalla ja arvioijien osaaminen varmistetaan ja päivitetään työpaikalla edellä mainituilla tavoilla. Arvioijille pyritään toteuttamaan tutkintojen arviointiin liittyvä yleinen koulutus kerran vuodessa ja tutkintokohtaisesti aina tutkinnon perusteiden muuttuessa olennaisesti.

Arviointimenetelmät

Kehitysvamma-alan ammattitutkinnon opiskelija osoittaa tutkinnon perusteissa vaadittavan osaamisen henkilökohtaistetuissa näytöissä. Arvioijat arvioivat hänen osaamistaan näytöissä, joiden aikana opiskelija työskentelee todellisissa työelämän työtehtävissä. Arvioijat seuraavat ja arvioivat hänen toimintaansa sekä antavat siitä kirjallisen arvion, jotka liitetään opiskelijan arviointiaineistoon. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin, arvioinnin kohteisiin ja hyväksytyn tutkintosuorituksen kriteereihin. Monipuolisella arviointimenetelmien käytöllä varmennetaan arviointimenettelyn luotettavuutta. Käytössä on ensisijaisesti laadulliset arviointimenetelmät, kuten havainnointi työtehtävien suorittamisen aikana, haastattelut, keskustelut ja itsearviointi.

Todellisissa työelämän työtehtävissä osoittamaansa osaamista voi opiskelija täydentää yksittäisiä näyttöjä täydentävin dokumentein (esim. kirjallinen ja digitaalinen aineisto), joiden avulla hän kykenee osoittamaan kokonaisuudessaan tutkinnon perusteissa vaadittavan osaamisen. Arviointiaineistoon liitetään tarvittaessa 1) opiskelijan laatimat asiakirjat, jotka on mainittu tutkinnon perusteissa, 2) kopiot erillispätevyysien suorittamista koskevista todistuksista, jos ao. erillispätevyysien suorittamista edellytetään tutkinnon perusteissa, 3) tutkintosuorituksia täydentävät dokumentit tilanteessa, jossa käytännön työtehtävät eivät kata kaikkia tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia sekä opiskelijan kirjallinen itsearviointi.

Kunkin tutkinnon osan päätteeksi toteutetaan suullinen tilaisuus, johon osallistuvat opiskelijan lisäksi sekä OPE- että TA- tai TT-arvioija. Tilaisuudessa opiskelijalla on mahdollisuus esitellä arviointiaineistoaan ja täydentää suullisesti, mikäli hän ei ole kyennyt osoittamaan kattavasti tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista näytöin ja kirjallisen ym. täydentävän materiaalin avulla.

Arviointiprosessi

Arvioijat osallistuvat sekä yksittäisen näyttöjen arviointiin että tutkinnon osan kaikkien suorituksen päätteeksi järjestettävään suulliseen tilaisuuteen. Yksittäisten näyttöjen arvioijina voi toimia esimerkiksi oma esimies tai samaa työtä tekevä työntekijätahon arvioija. Arvioijat seuraavat ja arvioivat opiskelijan toimintaa sekä antavat siitä kirjallisen arvion, jotka liitetään opiskelijan arviointiaineistoon. Arvioijat sopivat hyvissä ajoin ennen jokaista näyttöä keskinäisestä työnjaosta varmistaen, että tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tulevat arvioitua mahdollisimman kattavasti.

Yksittäisten näyttöjen arvioijien käytössä ovat tutkinnon osakohtaiset arviointilomakkeet, joista he poimivat arvioitavat ammattitaitovaatimukset ja arvioinnin kohteet. Opiskelija voi täydentää yksittäisiä tutkintosuorituksiaan täydentävin dokumentein (esim. kirjallinen ja digitaalinen aineisto), jotka myös arvioijat arvioivat.

Tutkinnon osan kaikkien yksittäisten tutkintosuoritusten jälkeen järjestettävässä suullisessa tilaisuudessa käydään läpi opiskelijan keräämä arviointiaineisto. Suullisessa tilaisuudessa arvioijat voivat tarkentaa käsitystään opiskelijan ammattitaidosta haastattelussa. Arvioijat täyttävät suullisen tilaisuuden aikana / lopuksi tutkinnon osan arviointilomakkeen. Jokainen arvioija myös allekirjoittaa oman arviointilomakkeensa.

Itsearviointi

Opiskelija tekee kirjallisen itsearvioinnin viimeistään tutkinnon osittain järjestettävässä suullisessa tilaisuudessa ja itsearviointi dokumentoidaan itsearviointilomakkeelle.

ARVIOINTIPÄÄTÖKSEN TEKÖ JA DOKUMENTOINTI

Arvioinnista päättäminen tutkinnon osittain

Sen jälkeen, kun opiskelija on osoittanut kaikki tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, kokoontuu kaksikantainen arvioijaryhmä arviointikokoukseen tekemään arviointipäätöksensä. Arvioijat päättävät arviointiaineiston pohjalta ja suullisen tilaisuuden perusteella tutkintosuorituksen hyväksymistä tai hylkäämistä. Mikäli arvioijat eivät ole samaa mieltä tutkinnon osan arviointipäätöksestä heidän tulee keskustelemalla ja omaa näkemystään perustelemalla päästä yhteiseen arviointipäätökseen. Arviointipäätöstä tehtäessä molemmat arvioijat ovat tasavertaisia arvioijia ja molempien näkemys on samanarvoinen.

Opiskelijan tehtyä tutkintosuoritukset kattavasti tutkinnon perusteita noudattaen, ei arvioijien erimielisyydestä huolimatta voida häntä edellyttää tekemään tutkintosuorituksia uudestaan. Saattaa myös olla niin, että yksittäisissä näytöissä arvioijien tekemiä havaintoja ei ole kirjattu riittävällä tarkkuudella. Tällaisissa erimielisyystilanteissa voi olla tarpeen käydä läpi arvioijien muistiinpanot ja kirjaukset.

Tutkinnon osan arviointipäätöksen dokumentointi ja arvioinnista tiedottaminen

Arvioijat dokumentoivat näyttöjen ja tutkinnon osan lopussa toteutettavan suullisen tilaisuuden arviointinsa arviointilomakkeille ja allekirjoittavat sen omalta osaltaan. Kaksikantaisen arviointikokouksen päätteeksi syntyvä arvioijien arviointipäätös dokumentoidaan tutkinnon osan arviointipäätöslomakkeelle. Molemmat arvioijat allekirjoittavat lomakkeen sen merkiksi siitä, että on syntynyt yhteinen arviointipäätös.

Opiskelija saa tiedon kaksikantaisen arvioijaryhmän tekemästä arviointipäätöksestä, tutkinnon osan hyväksymisestä tai hylkäämisestä, ja arviointiperusteiden soveltamisesta mahdollisimman pian arviointikokouksen jälkeen. Opiskelija kuittaa allekirjoituksellaan arviointipäätöslomakkeen merkiksi siitä, että hän on saanut tiedon arviointipäätöksestä.

Arvioinnin tarkistaminen ja oikaisu

Arvioinnissa ja arvioinnin oikaisuun liittyvissä kysymyksissä noudatetaan lakia ja asetusta ammatillisesta koulutuksesta. Opiskelija voi pyytää kirjallisesti arvioinnin tarkistamista arvioinnista päättäneiltä arvioijilta. Arvioinnin tarkistuspyyntö on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä tiedon arviointiperusteiden soveltamisesta hänen suoritukseensa. Opiskelijalla on oikeus saada kopiot omista tutkintoon liittyvistä kirjallisista dokumenteista sekä arviointia suoritettaessa käytetyistä tai asiaa ratkaistaessa käytettävistä muista asiakirjoista (esim. arvioijien arvioinnit ja arviointipäätös).

Mikäli opiskelija ei ole tyytyväinen arvioijien tarkistuspyynnön päätökseen, on hänellä oikeus tehdä hänen osaamisensa arviointia koskeva oikaisupyyntö työelämätoimikunnalle. Oikaisua on pyydettävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa kaksikanta-arvioijien tarkistuspyynnön päätöksen tiedoksisaannista. Jos työelämätoimikunta katsoo, että arviointipäätös on ilmeisen virheellinen, se voi määrätä uuden arvioinnin sekä perustellusta syystä edellyttää tutkinnon järjestäjää asettamaan uudet arvioijat. Arviointia koskevasta oikaisupyyntöstä annettuun työelämätoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla. Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uudenarvioinnin ilman oikaisupyyntöä (itseoikaisu).

Jos opiskelija on tehnyt osaamisen arviointia koskevan kirjallisen oikaisupyyntönsä työelämätoimikunnalle ja työelämätoimikunta määrää uuden arvioinnin tai asettamaan uudet arvioijat, tiedotetaan tästä toimikunnan päätöksestä opiskelijalle välittömästi sen jälkeen, kun koulutuksen järjestäjä on saanut tiedon työelämätoimikunnalta.

Opiskelijalle kerrotaan arvioinnin oikaisumenettelystä ensimmäistä kertaa tutkintoon hakeutumisvaiheen ohjauskeskusteluissa. Arvioinnin oikaisumenettely käydään läpi jokaisen tutkinnon osan tutkintoinfossa. Tutkinnon osittain pidettävien suullisten tilaisuuksien alussa kerrataan vielä arvioinnin oikaisumenettelyn sisältö. Opiskelija saa mahdollisimman pian kaksikantaisen arviointikokouksen jälkeen kopion tutkinnon osan arviointipäätöksestä ja kirjallisesti ohjeet arvioinnin oikaisumenettelystä, jonka hän kuittaa allekirjoituksellaan.

Arvioinnin uusiminen

Hylätyn tutkintosuorituksen uudelleen suorittamisesta pyritään sopimaan opiskelijan kanssa hylkäyspäätöksen tiedottamisen yhteydessä tai mahdollisimman pian tiedoksiannon jälkeen. Opiskelija ohjataan esimerkiksi täydentämään näyttöjään ja arviointiaineistoaan niiltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittava osaaminen ei ole tullut osoitetuksi. Uuden näytön järjestämisestä sovitaan opiskelijan saavutettua tarvittava osaaminen.

Todistus tutkinnon suorittamisesta

Varia koulutuksen järjestäjänä antaa opiskelijalle tutkintotodistuksen. Opiskelija saa todistuksen tutkinnon osista, jos hän suorittaa vain tutkinnon osaa tai osia ja henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa tavoitteeksi asetettu osaaminen on saavutettu. Hän saa myös todistuksen suoritetuista tutkinnon osista, jos hänet on katsottu eronneeksi tai hän pyytää itse todistuksen suoritetuista tutkinnon osista.

